

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă pentru recunoașterea
delfinilor drept persoane non-umane**

Analizând **propunerea legislativă pentru recunoașterea
delfinilor drept persoane non-umane**, transmisă de Secretarul
General al Senatului cu adresa nr.B12 din 12.02.2014,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.(1) lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare stabilirea unui regim juridic distinct pentru toate speciile de delfin, în sensul definirii acestora drept „persoane non-umane”.

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art.73 alin.(3) lit.h) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Prin prezentul proiect se preconizează reglementarea statutului delfinilor drept „persoane non-umane”, care ar urma să se bucure de anumite drepturi, expres prevăzute de lege. Mai mult decât atât, sancționarea încălcării drepturilor respectivelor „persoane non-umane” ar urma să se facă prin aplicarea dispozițiilor referitoare la încălcarea drepturilor „persoanelor umane”.

Semnalăm că o astfel de soluție legislativă diferă în mod fundamental de regulile aplicabile în prezent în ceea ce privește relația oamenilor cu regnul animal, implicând o recunoaștere, pentru o anumită specie, a unei calități care ar urma să o situeze, într-o anumită măsură, în rândul subiectelor de drept, alături de persoana fizică și persoana juridică.

Instituirea, din punct de vedere legal, a unei categorii aparte de „persoane” ridică însă probleme de principiu, întrucât, în prezent, subiectele de drept au atât drepturi, cât și obligații corelative acestor drepturi. Or, „persoanele non-umane” ar urma să aibă, în mod firesc, numai drepturi, nu și obligații corelative acestor drepturi. În aceste condiții, asimilarea lor cu alte subiecte de drept, fie și numai prin modalitatea de sancționare a faptelor prin care li se încalcă drepturile (așa cum se prevede la art.3 din proiect), apare ca fiind, sub acest aspect, excesivă.

Pentru sublinierea stadiului actual al concepției juridice asupra relației dintre om și regnul animal, trebuie precizat că aceasta este interpretată prin prisma **responsabilității pe care omul o are față de animal, ca dimensiune a demnității umane**, valoare supremă, prevăzută de art.1 alin.(3) din Legea fundamentală. Așa cum a subliniat Curtea Constituțională în Decizia nr.1/2012, *„demnitatea umană, sub aspect constituțional, presupune două dimensiuni inerente, respectiv relațiile dintre oameni, ceea ce vizează dreptul și obligația oamenilor de a le fi respectate și, în mod corelativ, de a respecta drepturile și libertățile fundamentale ale semenilor lor (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.104 din 12 februarie 2007), precum și relația omului cu mediul înconjurător, inclusiv cu lumea animală, ceea ce implică, în privința animalelor, responsabilitatea morală a omului de a îngriji aceste ființe într-un mod de natură a ilustra nivelul de civilizație atins”*.

Prin urmare, în reglementarea constituțională actuală, normele juridice care au ca obiect protejarea animalelor derivă, așa cum se afirmă în Decizia Curții Constituționale, din **responsabilitatea morală a omului de a îngriji aceste ființe**, și nu din recunoașterea unor drepturi subiective distincte ale animalelor.

În acest context, trebuie precizat și faptul că, prin Constituție **drepturile și libertățile fundamentale sunt recunoscute numai în ceea ce privește ființele umane**. Este adevărat că, în principal, Legea

fundamentală recunoaște drepturile și libertățile cetățenilor, însă o parte dintre aceste drepturi sunt recunoscute și altor subiecte de drept, respectiv străinilor, apatrizilor, dar și persoanelor juridice. Așa cum a precizat Curtea Constituțională în Decizia nr.66/2004, „atunci când de aceste drepturi și libertăți beneficiază și cetățenii străini și apatrizii, subiectul de drept este desemnat de legiuitorul constituant prin termenul „persoană”. Din categoria persoanelor nu sunt excluse subiectele colective de drept, în măsura în care constituie organizații ale persoanelor fizice. Aceeași concluzie se impune și în virtutea art.34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la „Cererile individuale”, potrivit cărora „orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale” se poate adresa Curții Europene a Drepturilor Omului”. Prin urmare, chiar și drepturile persoanelor juridice sunt recunoscute tocmai în virtutea faptului că acestea sunt „**organizații ale persoanelor fizice**”. În aceste condiții, recunoașterea, prin lege, a unor drepturi pentru „persoane non-umane” excede cadrului constituțional, întrucât reglementările legale trebuie să respecte supremația Constituției.

3. În ceea ce privește norma din cuprinsul **art.3**, precizăm că asimilarea faptelor îndreptate împotriva animalelor cu infracțiunile contra persoanelor **încalcă principiul legalității**, întrucât, prin trimiterea la „pedepsele echivalente prevăzute de Codul penal pentru încălcarea drepturilor similare ale persoanelor umane” se recurge la **incriminarea prin analogie**, și nu la descrierea expresă a faptelor care constituie infracțiuni. Precizăm că, în prezent, din punct de vedere penal, un animal nu poate fi subiect pasiv al infracțiunii, „chiar în situația în care legea incriminează maltratarea acestuia. Într-o asemenea ipoteză, suntem în prezența unei infracțiuni contra ordinii publice, subiectul pasiv fiind societatea”¹.

4. Referitor la reglementările în vigoare care vizează delfinii, trebuie subliniat că în această materie sunt incidente mai multe acte normative care creează un cadru legislativ menit să consacre o protecție specială acestei specii, după cum urmează:

¹ Traian Pop, *Drept penal comparat, Partea generală*, vol.II, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, p.276, astfel cum este citat în Florin Streteanu, *Tratat de drept penal, Partea generală*, vol.1, Editura C.H.Beck, București, 2008, p.382.

a) Legea nr.91/2000 privind ratificarea Acordului privind conservarea cetaceelor din Marea Neagră, Marea Mediterană și din zona contiguă a Atlanticului, adoptat la Monaco la 24 noiembrie 1996;

b) Ordonanța de urgență a Guvernului nr.23/2008 privind pescuitul și acvacultura, publicată în Monitorul Oficial al României nr.180 din 10 martie 2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.317/2009, cu modificările și completările ulterioare;

c) Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, publicată în Monitorul Oficial al României nr.442 din 29 iunie 2007, cu modificările ulterioare.

Având în vedere dispozițiile constituționale, principiile și reglementările în materie penală, precum și existența unor acte normative care reglementează, sub o altă formă, protecția delfinilor, propunerea legislativă nu poate fi adoptată în redactarea propusă.

PRESEDINTE
dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 248/12.03.2014